

Η ελληνική επανάσταση του 1821

Μέρος 3ον

Συνεχίζοντας
τον κύκλο φο-
ρέων και προσω-
πικότητων που
έπαιξαν σημαί-
νοντα ρόλο στην

προετοιμασία του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα του 1821. Οφείλουμε, να αναφερθούμε στην Φιλική Εταιρεία. Είναι σίγουρο ότι αν δεν δημιουργούνταν αυτή η οργάνωση, οι εξελίξεις για τον αγώνα θα ήταν διαφορετικές.

Τί ήταν η **Φιλική Εταιρεία**; Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε κάποιες διευκρινήσεις. Ήταν μία μυστική οργάνωση που δημιουργήθηκε το 1814 ανήμερα του Σταυ-

ρού (14 Σεπτεμβρίου) στην Οδησό της Ρωσίας. Ο κυρίαρχος σκοπός της ήταν η προετοιμασία του ένοπλου αγώνα των Ελλήνων για ανεξαρτησία. Πρωτεργάτες της φιλικής Εταιρείας υπήρξαν οι Νικόλαος Σκουφάς, Αθανάσιος Τσακάλωφ, Εμμανουήλ Ξανθός και Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος. Για να μην αποκαλυφθεί, υιοθέτησε το οργανωτικό πρότυπο μυστικών εταιρειών, όπως οι καρμπονάροι. Τα υποψήφια μέλη δοκιμάζονταν για ένα διάστημα και στη συνέχεια εντάσσονταν στην οργάνωση. Ορκίζονταν πίστη και αφοσίωση στην εταιρεία και για τους παραβάτες η προβλεπόμενη τιμωρία ήταν ο θάνατος. Οι Φιλικοί χρησιμοποιούσαν ψευδώνυμα και επικοινωνούσαν με κρυπτογραφικό αλφάβητο.

Μέχρι το 1817-18 απευθυνόταν, κυρίως, σε πλούσιους Έλληνες εμπόρους, προκειμένου να εξασφαλιστεί η οικονομική ευχέρεια, για την ανάπτυξή της. Μετέπειτα άρχισε να ανοίγεται σε όλες τις κοινωνικές ομάδες του ελληνισμού,

ιδίως σε μικρέμπορους και διανοούμενους. Γυναίκες γίνονταν δεκτές μόνο κατ' εξαίρεση. Η ηγεσία της Φιλικής Εταιρείας, η Αόρατη Αρχή, παρέμεινε μυστική και αφηνόταν σκόπιμα, να εννοηθεί ότι απαρτιζόταν από ισχυρά πρόσωπα. Στην αρχή απευθύνθηκαν στον Ιωάννη Καποδίστρια (υπουργός εξωτερικών της Ρωσίας), αλλά εκείνος αρνήθηκε, θεωρώντας ότι οι συνθήκες δεν ήταν κατάλληλες για την επανάσταση. Τελικά η ηγεσία ανατέθηκε στον Αλέξανδρο Υψηλάντη, ανώτερο αξιωματικό του ρώσικου στρατού.

Ας διαβάσουμε αγαπητοί-ες μου ένα μικρό απόσπασμα του όρκου των Φιλικών: *«Ορκίζομαι ενώπιον του αληθινού Θεού οικειοθελώς, ότι θέλω είμαι επί της ζωής πιστός εις την εταιρείαν κατά πάντα. Να μη φανερώσω το παραμικρόν,... Τέλος πάντων ορκίζομαι εις σε, ω Ιερά ΠατρίςΕις το εξής συ θέλεις είσαι η αιτία και ο σκοπός των διαλογισμών μου.»*. Όπως βλέπουμε πρώτα ορκιζόταν στο Θεό

και έπειτα στην Πατρίδα. Εμείς άραγε οι νεοέλληνες πού κατατάσσουμε αυτές τις δύο Έννοιες, στο αξιακό μας στερέωμα;

Ας δούμε και το τέλος των πρωτεργατών της Φιλικής Εταιρείας. Δυστυχώς διαπιστώνουμε ότι και εδώ ακολουθήθηκε ο κανόνας της αχαριστίας, με τον οποίο φερόμαστε σε όλους αυτούς που πρόσφεραν στην πατρίδα μας.

Ο **Νικόλαος Σκουφάς** (1779-1818) από το Κομπότι της Άρτας. Όταν μεγάλωσε πήγε στην Οδησσό. Γεμάτος εθνικό ενθουσιασμό αλώνισε την τσαρική Ρωσία, προσπαθώντας να μυήσει όσο γίνεται περισσότερους στην μεγάλη ιδέα. Το τέταρτο χρόνο από την ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας, η μεγάλη αλλά όχι και δυνατή καρδιά του, δεν άντεξε την όλη κατάστα-

ση και πέθανε πρόωρα.

Ο **Εμμανουήλ Ξανθός** (1772-1851) από την Πάτμο, στα γεράματά του ζούσε στην Αθήνα μαζί με την μονάκριβή του κόρη. Τέλη Νοεμβρίου 1851 ποδοπατήθηκε στις σκάλες των θεωρείων της βουλής των Ελλήνων. Τον μετέφεραν στο νοσοκομείο, όπου και πέθανε. Η εφημερίδα «Αιών» δύο μέρες μετά αποκάλυψε ότι ο γέροντας που ποδοπατήθηκε ήταν ένας από τους ιδρυτές της Φιλικής Εταιρείας.

Ο **Αθανάσιος Τσακάλωφ** (1788-1851) γεννήθηκε στα Γιάννενα. Ο γουνέμπορος πατέρας του, όταν έμαθε ότι ο γιος του κινδύνευε, εξαιτίας της ομορφιάς του, να πέσει στα χέρια του έκφυλου Αλή πασά, τον φυγάδευσε στη Ρωσία. Εξαιτίας της μεγάλης μόρφωσής του και γλωσσομάθειάς του ήταν το « μυαλό» της οργάνωσης. Ο Καποδίστριας τον τίμησε, διορίζοντάς τον οργανωτή και διευθυντή της λογιστικής υπηρεσίας του στρατού. Μετά την δολοφονία του κυβερνήτη παραγκωνίστηκε και έφυγε πι-

κραμένος για τη Ρωσία, όπου πέθανε μέσα στην πίκρα και την νοσταλγία για την Πατρίδα, την Ελλάδα μας.

Ο Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος (1790-1854) από την Ανδρίτσαινα. Το 1818 οι ηγέτες της Εταιρείας σε σύσκεψη που έγινε στην Πόλη έκριναν αναγκαίο να μεταβούν στην Πελοπόννησο και να μυήσουν σημαίνουσες προσωπικότητες. Το πρόβλημα τους όμως ήταν τα χρήματα. Το θέμα λύθηκε με την ένταξη στην οργάνωση του Σέκερη που ήταν πλούσιος και τον μύησε ο Αναγνωστόπουλος. Η Πολιτεία τον τίμησε με τον χρυσό σταυρό του Σωτήρα. Το 1854 προσβλήθηκε από τη χολέρα που έφεραν οι Αγγλογάλλοι (στη διάρκεια του Κριμαϊκού Πολέμου). Πέθανε μόνος του και αβοήθητος.

Ο Παναγιώτης Σέκερης (1783-1846) από την Τρίπολη, ήταν ένας επιτυχημένος έμπορος της Πόλης. Η περιουσία του ήταν τεράστια. Ο Αναγνωστόπουλος τον ενέταξε στους «12

Αποστολούς», ήταν ο «Χρυσοδωδέκατος». Μετά το θάνατο του Σκουφά έγινε μέλος της «υπέρτατης αρχής». Ήταν ο συντονιστής των πάντων. Από τα εννέα καράβια που είχε στην ιδιοκτησία του, παραχώρησε το ένα αποκλειστικά, για να μεταφέρει τους «Αποστολούς» στις περιοχές που αναλάμβαναν να μυήσουν πατριώτες. Την περιουσία του την ξόδευε αγόγγυστα για την επανάσταση. Αναφέρεται ότι μόνο στον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη είχε δώσει 40.000 γρόσια. Δυστυχώς τον ανακάλυψαν οι Τούρκοι, αλλά πρόλαβε να φύγει στην Οδησσό. Εκεί ο μεγιστάνας θα ζήσει φτωχικά. Το 1830 θα κατέβει στην ελεύθερη Ελλάδα και θα διοριστεί τελώνης στην Ύδρα. Δεν θα παραπενοθεί ποτέ για την φτώχεια του και δεν θα ζητήσει από το ελληνικό κράτος αποζημίωση για όσα έχασε. Όταν ο Όθωνας σε μία περιοδεία του τον γνώρισε και έμαθε για την τιτάνια προσφορά του, τον κάλεσε στην Αθήνα για να του παραχωρήσει τον σταυρό του Σω-

τήρα, αυτός αρνήθηκε, δεν ήθελε ανταλλάγματα. Πέθανε στο Ναύπλιο μέσα στη φτώχεια και την αφάνεια, χωρίς ποτέ να εκφράσει κανένα παράπονο. Ότι έκανε, το έκανε για την πατρίδα και μόνο.

Αυτές οι λιτές γραμμές για μία τόσο μεγάλη οργάνωση. Σε αυτήν οφείλουμε πολλά για την λευτεριά μας. Οι πρωτεργάτες της κίνησης όπως διαβάσατε, πέθαναν με την πίκρα της αγνωμοσύνης. Ας μην είμαστε αυτοί που θα προσφέρουμε «όξος αντί για ύδωρ». Ας προσπαθήσουμε να εμπνευστούμε από την φιλοπατρία τους και να προσφέρουμε και εμείς κάτι στην γλυκιά μας πατρίδα. Τότε και μόνο τότε, μπορούμε να ελπίζουμε σε ένα καλύτερο μέλλον για την Ελλάδα μας.

Ευχαριστούμε!

Ψαλίδας Νικόλαος

Δημ. Σύμβουλος Θάσου